Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXX. — Число 49. — Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 2. марта, 1922. — VOL. XXX. — No. 49. — Jersey City, N. J., Thursday, March 2, 1922. — THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ГАРДИНҐ РАДИТЬ ПОМОГТИ АМЕРИКАНСЬКІЙ ТОРГОВЕЛЬНІЙ ФЛЬОТІ

ВАШІНҐТОН, 28. лютого. — Президент Гардинґ заявився нині перед спільним засіданнем палати послів та сенату американського конґресу та предложив їм в довшій промові проект уряду щодо допомоги американській торговельній фльоті.

Плян президента Гардинґа обіймає цілий ряд проектів, котрі будуть вимагати зміни великого числа обовязуючих тепер законів. Коротко кажучи суть проекту міститься в тому, щоби американський уряд допомагав до розвою американської торговельної фльоти на ріжні способи. Найважнійшою помоччю малаби бути безпосередна субсидія (грошева допомога) для корабельних компаній, при чім гроші малиби прийти з мит на заграничні товари і з других жерел. Кромі сього корабельні компанії малиби бути звільнені від податків від надмірних приходів, ба навіть від звичайних податків. В додатку президент хоче, аби конґрес ухвалив закон, щоби що найменче половина іміґрантів, приїзджаючих до Америки, везлися на американських кораблях.

За ті всі далеко йдучі уступства корабельні підприємства малиби звертати урядови частину своїх приходів, якби вони перевисшили певний процент, а уряд зараховуваби се на уділену підприємству запомогу. Допомагані компанії мусілиби возити почту даром. Уряд розвязавби існуючу тепер Корабельну аРду, котра заряджує торговельними кораблями в посіданю американського уряду, а уряд продавби сі кораблі приватним підприємствам. Уряд завівби морську резерву торговельної фльоти, а всі, належачі до неї моряки діставалиб пенсію, хочби не були в службі. Річні кошта всіх сих допомог президент Гардинґ обчисляв на 30 міліонів долярів.

Після промови президента про порушені ним справи члени конґресу ані не говорили публично ані не заявлялися ще приватно.

ПРОБНЕ ГОЛОСОВАННЄ НАД ОДНИМ ДОГОВОРОМ.

ВАШІНҐТОН, 28. лютого. — Коли прийшло нині в повнім сенаті до розбирання межинародних договорів, заключених на недавній інтернаціональній конференції у Вашінґтоні, демократичний сенатор Питман з Невади поставив внесенне, щоби поправити угоду про права Злучених Держав до мандатових посілостий на Тихому Океані, а передусім до острова Япа, котрий колись належав до Німеччини, а котрий дуже важний для каблевого получення межи Америкою та Азією.

При голосованню вправді поправку відкинено, але ледво 50 голосами проти 23 .Се показало прихильникам адміністрації, що вони не мають за собою дуже певної більшости двох третин голосів, потрібних для потверджения предложених межинародних умов. Небезпека для уряду тим більша, що богато противників договорів не було підчас голосовання на засіданню сенату.

ДОПУСКАЮТЬ 1 СОЦІЯЛІСТА ДО НЮЙОРСЬКОЇ ЛЕҐІСЛЯТУРИ.

ОЛБАНІ, 28. лютого. — Нюйорська леґіслятура займалася сими днями справою правности вибору в однім нюйорськім міськім окрузі, котрий досі представляв один демократ. Верифікаційна комісія леґіслятури рішила майже одноголосно, що округ повинен представляти не демократ, але соціяліст Клосенс, котрий був вибраний незначною більшостю голосів. Опираючися на се рішенне верифікаційної комісії, леґіслятура голосувала великою більшостю голосів за відкликаннем демократа та покликаннем на його місце соціяліста. Нині власне заприсягнено Клосена як асемблімена.

Однак на сьому ще не скінчилися його клопоти коло оборони свого вибору. Клосенс саме вже два рази був вибраний до нюйорської леґіслятури і два рази більшість сього законодатного тіла признавала його і других соціялістів за непідходячих представляти своїх виборців і два рази його позбавляла мандату. І тепер вороги соціялістів кажуть, що вони лище на те голосували за приняттем Клосена за конґресмена, щоби його опісля узнати за невідповідного на основі його попередної подвійної дисквалїфікації.

ОДНОДНЕВИЙ СТРАЙК НЮЙОРСЬКИХ ПРЕСМЕНІВ.

НЮ ЙОРК, 1. марта. — Двайцять дві нюйорські ґазети не появилися нині рано наслідком „вакацій" пресменів, що тривали цілу ніч.

„Вакації" були завершеннем довшого уже непорозуміння межи друкарськими підприємцями а друкарями. Нарешті непорозуміннє предложено роземному судови і обі сторони зголилися приняти рішенне суду, якеб воно не було. Суд складався з представника юнії пресментів і товариства підприємців та з вибраного ними судді. При рішенню справи начальник роземного суду прихилився за внесеннем представника підприємців, щоби збільшити робочий день з 6 годин на 8, платити за перероб не по два рази більше, але по півтора рази більше, і т. и. Представник юнії вніс проти сього рішення спротив, а потім предложив справу повним зборам юнії. Засіданне юнії тревало кілька годин і через те не появилися нюйорські щоденні ґазети з винятком кількох. Заряди ґазет уже думали, що заноситься на довший страйк і стали до нього приготовлятися. Тимчасом коло пів до третої години рано збори юнії постановили приняти рішенне роземного суду і вернути до роботи, але увійти з підприємцями в нові переговори щодо зміни рішення суду.

В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОГО БАНКУ

В четвер дня 16. лютого відбулося засіданнє Комітету Українського Банку в присутности Дра С. А. Сохоцького, о. Л. Левицького, о. В. Лотовича, Дра С. Демидчука і С. Ядловського.

На засіданню знайдено гроші і книжки касові в повнім порядку. Дотеперішні видатки забезпечені деклярацїями деяких одиниць, які ґарантують, що ані один цент з грощий, зложених українськими робітниками на заложенне банку, не пропаде.

Стверджено, що дотеперішна фінансова депресія вже минає і тепер якраз є добрі вигляди на заложенне Українського Банку.

Рішено одначе підождати ще короткий час з підняттем нової кампанії, щоби не робити перешкоди иншим народним справам, які тепер на часі.

Одноголосно висловлено ще раз переконанне, що Український Народній Банк в Америці єсть конечний для управильнення фінансових зносин з Україною в найблизшій будучині.

Ню Йорк дня 1. марта 1922

Комітет Українського Банку.

НАЙБЛИЗШІ НЕДІЛЬНІ НАРАДИ В НЮ ЙОРКУ

які відбудуться дня 5. марта, о год. 3. по полудни, у великій салі Народного Дому, будуть вестися над 2 важними справами:

1. Над устроєннем прилюдної манїфестації в Ню Йорку в справі визволення Східної Галичини;

2. Над заложеннем клюбу Горожан Українського походження.

Нюйорські громадяни, а головно всі ситизени і ті, що мають перші папери, повинні явитися численно.

НЮЙОРСЬКА ОРҐАНІЗАЦІЯ СКАВТІВ.

Шкільні діти, яких завізвано на суботу 25 лютого до салі Народнього Дому, явилися в числі около 60. Призначені інструктори поробили перші кроки около орґанізації скавтів і надіються, що число дітий зросте що найменьше подвійно. Проситься ще раз родичів не забувати на се важне діло і прислати своїх дітей від 8 року життя до Народнього Дому на 2 годину по пол. в найблизшу суботу 4. марта.

УКРАЇНСЬКИЙ ПОСОЛ В КАНАДІ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ХОРОБИ.

Дня 16. лютого с. р. сойм провінції Манитоби в Канаді радив над справою помочі большевицькій Росії.

В часі тої дискусії говорив Українець посол Якиміщак, котрий сказав, що за голод в Росії винні большевики і тому спротивився, аби давати запомогу Росії, бо та запомога скріпила би большевицьку руйнуючу заразу, ту заразу, що вже зруйнувала Україну.

Запомоги Росії не ухвалено.

З ХОЛМЩИНИ.

Між населенням Холмщини сильно поширюється епідемія пятнистого тифу, особливо в грубешівському повіті. [illegible]

ВШАНОВАННЄ ПЕРЕКЛАДЧИКА КОБЗАРЯ.

Визначнійші Українці міста Виннипеґу, Манитоба, Канада, числом 30, уладили в четвер 16 лютого в готелі Роел Александра вечеру в честь д-ра Гонтеря, перекладчика Шевченкового Кобзаря на англійську мову. Підчас вечері виголошували присутні відповідні промови в українській і англійській мові. Др. Гонтер, також сказав промову в українській мові. П. О. Дима був предсідателем підчас вечері.

ЧИМ ГОРНЕЦЬ НАКИПІВ, ТИМ І ЧЕРЕП З НЬОГО БУДЕ ЧУТИ.

З Москви повідомляють, що особлива військова комісія розробляє проект нового униформу і відзнак для червоної армії. Мається на меті вернутися знову до колишних офіцирських ранґ (обер-офіцирська, штаб-офіцирська й генеральська). Старшини мають носити плетні золоті погони, а солдати срібні. Згідно з проектом вводяться знову „деньщики" для послуг старшинам.

АНАТОЛЬ ФРАНС ПРО ПОЛІТИКУ ФРАНЦІЇ

Анатоль Франс в розмові з Пилипом Керром заявив, що уступленнє Бріяна шкідливе не тільки для Франції, а також і для Европи. Франція стоїть перед великою небезпекою цілковитої ізоляції. Бріян працював над порозуміннем з Німеччиною, а особливо з Росією. Бріян упав жертвою французької палати депутатів, котрої інтернаціональною політикою є ненависть. Пуанкаре без сумніву приведе Францію на беріг пропасти.

ДЕМОНСТРАЦІЯ УРЯДНИКІВ У ВАРШАВІ.

Велику демонстрацію урядили варшавські урядники дня 19. січня. Під памятником Міцкевича відбули збори, на яких гостро пятнували нездарність уряду, який не хоче сповнити їх слушних домагань та поправити лихе матеріяльне положення.

ПРОТИ ЛЯЦЬКОГО ГРАБУНКУ.

Краківська польська ґазета „Нова Реформа" подає що до Варшави прибула делеґація східно-галицких Українців, щоби протестувати в аліянтських амбасадах проти данини, якої Польща домагається від Східної Галичини. Вже в найблизщих днях аліянти мають заборонити Польщі стягати данину зі Східної Галичини.

ЖЕРТВА „ДОМАШНЬОГО ПРОМИСЛУ" ПРОГІБІЦІЇ

В пятницю сполудня вибухла в одному домі в Бруклині машина до роблення алькогольічних напитків містоти 75 ґальонів. Вибух зачув дверник дому і він зараз повідомив поліцію. Приїхала поліційна патролька і через пів години добивалася безуспішно до дверий мешкання, в котрім случився вибух. Нарешті полісмени постановили виломати двері.. На долівці першої комнати найшли на землі розтягнене тіло мущини. Як він зветься, ніхто не міг сказати. Він видимо погиб від вибуху своєї дестилярні горівки. В комнаті найдено пятнайцять пяти-ґальонових бляшанок з алькоголем, пять ґальонів вина та кілька фляшок брунатної горівки.

МАВ ПРОБУВАТИ ПРОДАТИ ЖІНКУ.

Перед судом в Нюарку в стейті Ню Джерзі ставала на переслуханя одна Емма Попович, котра позиває свого мужа за розділ і домагаєся удержання. Позовничка закидала в суді свому мужови, що він хотів продати її за 10.000 долярів одному мущині, з котрим вона після обжалования мужа мала його зраджувати. Муж опісля перечив обжалованню жени; він признавав, що він згадував про 10.000 долярів, але не як ціну продажі жени, але як суму відшкодовання, належного йому після американського права за позбавленнє його жени.

ПРОЖИТОК У БЕРЛІНІ Й ВАРШАВІ.

Др. Кучинський, шеф статистичного уряду в Шенеберзі, подає як „мінімум екстенція у Берліні 244 марок на одну особу тижнево у листопаді (187 м. у жовтні), 378 марок для одружжя без дітей (286 м. у жовтні) і 509 марок для подружжя з двома дітьми (509 м. у жовтні). Це дає приблизно місячно 1050 марок для одної особи, 1650 м. для двох осіб і 2200 марок для додружжя з двома дітьми.

Польський статистичний уряд у Варшаві обрахував, що на удержання родини, зложеної з 4-ох осіб, треба було у грудні мати 1495 марок п. денно. Кошти удержання виносили в вересні 1274 м. п., у жовтні 1557, у листопаді 1564 марок польських.

НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ.

Окружна нарада представників українських товариств і організацій з Ню Йорку й околиці над устроєннем

ВЕЛИЧАВОЇ ПРИЛЮДНОЇ МАНІФЕСТАЦІЇ В НЮ ЙОРКУ

В СПРАВІ УВІЛЬНЕННЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

відбудеться В НЕДІЛЮ, ДНЯ 12. МАРТА о год. 2.45 (точно) по полудни в салі ч. 3. Укр. Нар. Дому (217 Іст. 6-та улиця).

Українські товариства й організації (між ними й церковні громади) зволять прислати по одному делеґатови з писменною повновластю на сі наради. Без повновласти не буде ніхто допущений, кромі редакторів. Окремих запрошень не висилається, тому секретарі і голови товариств зволять самі сповнити свій обовязок. З огляду на вагу справи проситься і дальші громади як напр.: Перт Ембой, Н. Дж., Патерсон, Н. Дж., Спрінг Валей, Н. Й., Стемфорд, Конн. і т. п. виспати своїх делеґатів. 49,51,53

НЮЙОРСЬКА ЛІҐА ГОРОЖАН І ВЕТЕРАНІВ УКР. РОДУ.

Ст. Дембіцький, голова. [illegible]

БУНТ РОБІТНИКІВ І ЖОВНІРІВ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО УРЯДУ В МОСКВІ

КОПЕНҐАҐА, столиця Данії, 28. лютого. — Тутешні часописі доносять, що в Москві, столиці Московщини, вибух поважний бунт робітників проти большевицького уряду. До бунту прилучився вже, як пишуть ті часописі, один полк „червоної" армії.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ОГОЛОШУЄ НЕЗАВИСИМІСТЬ ЕҐИПТУ.

ЛОНДОН, 28. лютого. — Британське правительство оголосило признанне независимости Еґипту і скінченне свого протекторату над Нілем.

Суверенність султана буде привернена.

Британське правительство поробить заходи, щоби парлямент приняв сю постанову.

ПОНОВНЕ ЗІБРАННЄ ІРЛЯНДСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 28. лютого. — Ірляндський парлямент нині знова зібрався на сесію. Противні табори — Де Валери і Ґриффита-Коллинса знова зміряли свої сили вчасі першого голосовання.

Табор Ґриффита-Коллинса ледви здобув 6 голосів більшости.

ВІНЧАННЄ ДОЧКИ БРИТАНСЬКОГО КОРОЛЯ З ЛОРДОМ ЛАСЕЛЕМ.

ЛОНДОН, 28. лютого. — Нині відбулось тут вінчанне дочки-одиначки англійського короля Юрія V., княжни Марії, з лордом Ласелем.

Вінчанне відбулось у Вестмінстер Еббі при великому здвизі публики і серед великого блеску та прикраси. Зібрались були в церкві всі найвизначнійші особи, урядові і приватні, для звеличання сеї рідкої події. Богато з них було одітих в старинні строї.

На улицях величезні товпи народа витали молоду.

НІМЦІ НЕВДОВОЛЕНІ З БУЛЬОНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ДВОХ ПРЕМІЄРІВ.

БЕРЛІН, 28. лютого. — Німецька преса виявляє невдоволенне з висліду конференції британського премієра Лойда Джорджа з французьким премієром Пуанкаре. Особливе невдоволенне повстало ізза того, що оба премієри рішили в Бульонь виключити з дебат в Ґенуї справу военного відшкодовання для аліянтів. Деякі німецькі часописі пишуть, що шкода Німцям їхати на сю конференцію.

НІМЕЦЬКІ ЗБІҐЦІ З МОСКОВЩИНИ ВЕРНУЛИСЬ ДО НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН, 28. лютого. — Нині прибула сюди перша ґрупа німецьких збіґців з Надволжа в Москвщині. Всіх прибуло 28 осіб. Ішли вони пішки 9 місяців. По дорозі двоє померло, а на Україні вродилась одна дитина.

В МОСКОВЩИНІ ВІРЯТЬ ЛИШЕ В АМЕРИКАНСЬКІ ГРОШІ.

МОСКВА, столиця Московщини, 28. лютого. — Упадок европейських гроший спричинив особливе довіре до американських гроший. Люди скрізь домагаються американських гроший і хотять, щоб вони мали портрет Джорджа Вашинґтона.

В ЯПОНІЇ ЩЕ НЕ БУДЕ ЗАГАЛЬНОГО ГОЛОСОВАННЯ.

ТОКІО, столиця Японії, 28. лютого. — Приклонники загального права голосования в Японії програли нині кампанію по тижневій боротьбі в парляменті.

ПРЕЗИДЕНТ МАСАРИК І ЖУРНАЛІСТИ.

ПРАГА, столиця Чехословаччини, 10. лютого. — Президент чеськословацької республіки др. Тома Масаряк приймав на вечірному чаю у себе понад 100 представників чеськословацької і заграничної преси. Метою вечера було обзнакомленне президента з пресою. Він розмовляв довго з поодинокими журналістами.

ГАДЮЧИЙ ФОНД.

БЕРЛІН, 10. лютого. (Вл. кор. „Свободи"). — Празькі часописі надрукували лісту часописів, які одержують субвенції від III. інтернаціоналу й советського уряду.

Сього року советський уряд „підтримує" закордоном 298 видань 24 мовами, а саме: в Німеччині — 42, у Норвеґії — 41, в Італії — 28, у Чехословаччині — 20, в Юґославії — 19, у Швеції — 19, в Англії — 13, у Болгарії — 13, у Франції — 12, в Америці — 11, в Австрії — 8, в Угорщині — 3, в Еспанії — 2, у Бельґії — 1.

Ліста ця, очевидно, не повна, бо тут нема Польщі, Данії, Галичини, Голяндії, Швайцарії та деяких інших держав. Скількиж то всього большевики витрачають на закордонну пропаґанду в той час, коли людність у краю сотнями тисяч гине від [illegible]

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НОВІ ПРИЯТЕЛІ ПЕТЛЮРИ?

Приходить вістка зі Львова, що Петлюра мав погодитися з большевиками і заключити з ними угоду, на основі котрої він мавби право вернути назад на Україну. Большевики мали навіть згодитися урядити судову комедію для нього: мали буцімто устроїти суд над ним, засудити його і зараз таки помилувати.

Вістка має в собі богато такого, що промовляє за її правдивостю. Вона подає за богато подробиць, щоби бути вповні підробленою.

Зрештою, вона має за собою те, що й одна і друга сторона до такої згоди готова. Правда, Петлюра робив колись угоду з Поляками проти большевиків, але Поляки зробили вже самі угоду з большевиками і тим самим дали Петлюрі моральне право робити угоду з тими самими большевиками. З большевицької сторони до такої угоди готовість є з давна. Хоч вони лаяли Петлюру контрареволюціонером, запроданцем, буржуєм, бандитом, польським попихачем, хуліґаном, горлорізом, погромщиком і чим ще ні, мимо сього нема найменчого сумніву, що вони подалиб йому руку, якби бачили в тому який ґешефт. Вони-ж прецінь подали руку чорносотенному ґенералови Брусілову, щоби дістати від нього військові услуги. Вони слали на Україну відомого царського опричника Муравйова душити Українців. Вони лише недавно приняли до себе хуліґанського ґенерала Слащова. Вони братали-ся з усякою зволочю, вони цілювалися з Ляхами, вони готові обійнятися зі західно-европейськими капіталістами, коби лише позичили гроший на піддержанне валячоїся рудери большевизму. Чомуб їм не погодитися з Петлюрою?

Та все таки певні дані промовляють проти можливости такої угоди. Наперед, Петлюра сидить тепер в „гостині" у своїх „приятелів", а сі вже на стільки гостинні, щоби не дозволять Петлюрі вийти з гостини та можливо на Україні починати якусь інтриґу, над якою вони не малиб безпосередної власти. Далі, Петлюра мимо всіх своїх політичних похибок тішиться ще певними симпатіями серед українських селян, передовсім в тих околицях, де його армії не бували, а головно на Лівобережу. Там польське пановання Українцям не відоме і через те й агода з Поляками не уважається таким поважним політичним прогріхом, як на Правобережу; там Українцям доїдає передусім московське сусідство і Петлюра тішиться великою популярностю через своє постійне ворогованне з Московщиною. Хоч Петлюра часто зраджував брак політичної далекоглядности, так потрібної для людини, що хоче грати таку важну історичну ролю, та чейже вже так далеко короткозорим не покажеться, щоби не доглянути, що згода з большевиками відбере йому і ті останки симпатиків, які йому ще лишилися на Україні. Тяжко се припустити про Петлюру, котрий вже з досвіду знає, кілько його коштувало братанне з Поляками. Колиб Петлюра все таки зробив нову згоду з большевиками, то се булоби лише знаком, що його найболючійші переживання нічого навчити не потрафлять.

Є також певні дані щодо большевиків, які промовляють проти угоди з Петлюрою. Хоч большевики годилися з усяким, як лише сього вимагав інтерес, та все таки вони ніколи не погодилися з одним, а то з тим, щоби Україна правила собою. Вони готові погодитися з московською інтеліґенцією та буржуазією, вони навіть закликають їх зза границі; вони годилися з царськими чиновниками і опричниками, вони годилися з денікінськими, колчаківськими та вранґелівськими ґенералами; вони погодяться і з буржуазією всего світа, котру лише недавно обіцювали втопити в ложці води. Лише одної згоди вони не можуть зробити: злізти з плечий України. В своїм московськім націоналізмі, вони не можуть дозволити на справжню самостійність України. Будучи наслідниками московських царів в політиці коло „збирання руських земель", вони можуть признати Україні право на „самоозначенне аж до відорвання" (улюблена фраза большевиків) лише під услівем, що вона не буде відриватися. Большевики знають, що вони держаться на карках московського народу лише своїм московським шовінізмом; вони знають, що переставши бути шовіністами та перемінившися в дійсних інтернаціоналістів, вони тим самим підорвалиб одиноку підпору свого панування в Москощині. Вони просто підрізалиб ґалузь, на котрій сидять. Сього вони не зроблять; а Петлюра відай на стільки послідовним буде, що навіть за ціну повороту на Україну не зречеся права України до самостійности.

Через те можна сумніватися в правдивість поголосок про петлюрівсько-большевицькі угоди. Після всякої правдоподібности якісь переговори мусіли в тій справі бути, але самий факт заключення такої угоди потребує ще автентичного потвердження.

З ДАЛЕКИХ БЕРЕГІВ.

(Розмови з видатнійшими українськими діячами в Европі специяльно для „Свободи").

III. Проф. Др. СТЕПАН СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ.

Імя професора Ст. Смаль-Стоцького промовляє само за себе. Видатний український учений, випробований борець за права українського народу, ідеал людини й громадянина, проф. Смаль-Стоцький належить до тих, на жаль, нечисленних Українців, якими наш нарід може по справедливости пишатися перед чужими народами й перед цілим світом.

Уступивши недавно зі становища Посла ЗУР. в Чехословаччині, проф. Смаль-Стоцький нині цілком оддався науковій праці й всі свої сили присвячує новоза снованому Вільному Українському Університетові в Празі. Не зважаючи на таку обтяженість працею, шановний професор знайшов час і охоту поділитися з американськими земляками своїми думками про нинішне наше зовнішне й внутрішне становище.

Думки ці можуть декому прийтись не до вподоби. Це знає й наш шановний співбесідник, який з цього приводу каже:

— Я ціле моє життє був оптимістом, я ним і тепер, але при всім моїм оптимізмі я не всилі покинути реальний ґрунт під ногами й давати себе дурити всякими ілюзіями. Властиво, треба би може ще більше яскраво представити всю марність всяких надій на чужу поміч, марність всяких „орієнтацій", але нехай покищо буде й так, аж станут наші люди більш тверезими...

Зробивши цю вступну увагу, проф. Смаль-Стоцький переходить до докладнійшої відповіди на наше запитанне: Який його погляд на нашу зовнішню й внутрішню ситуацію? Додавати що-небудь до його відповіди нема потреби. Можна лише сказати, що його мудрі, щиро батьківські слова кождий Українець повинен приняти глибоко до серця.

• •

— При оцінці стану української справи під міжнароднім і внутрішнім оглядом не тільки в теперішній, але і в кождій хвилі повинні ми виходити завсігди з засади, що **не сміємо самі себе обдурювати марними надіями, брати** те, чого ми собі що-йно бажали-б, за дійсні й важні факти; взагалі мусимо братися до того як-найбільше тверезо, бо ніщо не шкодить нашій справі більше, як прикрашуванне фактів, а тим-то й фальшуванне дійсного стану річи.

Найбільшою хибою в нашім визвольнім руху вважаю те, що **всі ми занадто багато покладали свої надії на чужу поміч,** на силу всяких новітніх кличів, висловлених особливо Вілсоном, на революцію, й були переконані, що все те і т. п. само зовсім автоматично принесе і українському народови визволеннє з тяжкого чужого ярма, принесе йому само собою волю. Тепер ми всі бачимо, як страшно ми помилялися.

Але помимо того ми ще й тепер робимо тісамі хиби. **Теперішня міжнародня політика ще не кермується загально-людськими ідеалами,** а самолюбні інтереси кожної держави, кожного народу, відограють, як відогравали, в міжнародніх відносинах першу ролю.

Не з инших причин проголошує Гардінґова **Америка** як засаду своєї політики на Сході — **неподільність Росії;** їй того треба, щоб не дати своїй суперниці на Сході — **Японії** можности поширити свої впливи на **Сибір** або й де-що з давньої Росії захопити, чим стала-б Америці ще більш небезпечною.

Франція вважає своїм найбільшим інтересом мати на своїм боці велику й сильну **Польщу,** як колись Росію. Вона присилувала навіть **Чехословаччину** заключити політичний договір з Польщею, в якім Чехословаччина в суперечности зі всіми підписаними нею досі договорами виразно заявила свою неінтересованість в **Східній Галичині** в користь Польщі, так що для нас і там, де ми на підставі голосів чеської публичної опінії могли числити на поміч і підпору в наших визвольних змаганнях, в останнім часі стратився всякий інтерес.

А прецінь Чехословаччина була якийсь час одинокою на ввесь світ країною, де українська справа не тільки як-найбільше цікавила публичну опінію, але де для неї збудився був живий інтерес у добре зрозумілім власнім інтересі чеського наорду. І цю позицію ми нарешті втратили. Інтерес для Росії та для Польщі вбив в Америці, у Франції, а навіть у Чехословаччині інтерес до України й Українців. Це є дійсність, з якою нам доконечно треба освідомитися.

Дехто покладає ще надії на **Англію,** знов инші вміють другим росказувати про велике зацікавленне **Італії** українською справою. Инших фактів, окрім знаних нам відповідей Лойда Джорджа на інтерпеляції в англійськім парляменті, на потвердженне думки про прихильне до нас становище Англії, та тим менше Італії, ніхто не в силі навести, бо їх і нема. Я не хочу маловажити **заяви Лойда Джорджа в справі Галичини,** але коли їх уважно прочитати, то не можна знайти в них більше по-над те, що справа Галичини буде колись Найвисшою Радою вирішена, але як — цього зовсім не сказано, ані того не сказав Л. Джордж ніколи й нікому, як він сам гадав би цю справу по справедливости вирішити.

У справі Галичини є ще деякі факти міжнароднього значіння: **постанови Сен-Жерменського мирового договору,** а так саме **постанови нератифікованого Севрського договору.** В них виступають краї давньої Австрії, заселені українським народом — **Східна Галичина й Буковина,** як такі, що про них Найвисша Рада має видати своє рішеннє, тимчасом союзників треба вважати суверенами цих країв. **Факт є, що досі ці союзники зволікали зі своїм рішенням, а як де-що вирішували, то завсіди в некорисить українського народу,** так, напр., дали дозвіл на окупацію Галичини Польщею, а Буковини — Румунією.

Судячи вже хоть би по тім, та й взявши на увагу те, що союзники-суверени, помимо зойків розпуки українського народу з цих країв, які розносяться цілим світом, позволяють окупантам далі знущатися над тим народом у найстрашнійший спосіб; зваживши далі, що Польща добуває всіх своїх сил, щоб остаточне рішеннє випало в її користь, — **нам дуже тяжко приходиться очікувати чогось доброго від того рішення.**

Додаймо до того, що впливи інтересованої в цім рішеню Польщі в світовій дипльоматії далеко більші, ніж наші, та що Польщі вдалося спаралїжувати чесько-польським політичним договором Чехословаччину, так що Чехословаччина, навіть коли-б рада була заступитися за нами перед Антантою, то не сміє тепер того зробити, — а прецінь на одиноку Чехословаччину можна нам було, як вже сказано, покладати такі надії, бо вона мала в тім свій інтерес, то ще тим менш рожево представляться нам вигляди на прихильне рішеннє справи Галичини й Буковини на міжнароднім судилищі.

Справа Наддніпрянщини зараз також немудро стоїть. Коли-б повстанцям було вдалося очистити Україну від московських большевиків, ухопити там усю силу в свої руки й її не попустити з рук, та ще завести на Україні лад і порядок, тоді нараз показалося-б, що Україна не могла-б обіґнатися від приятелів; усі з нею панькалися-б. Це завсігди наново бачимо, як дуже прибувають нам приятелі, скоро тільки ґазети рознесуть хотьби й неправдиві вісти, що нашим повстанцям на Україні що-небудь вдалося. А що би то було тоді, коли-б справді український нарід спромігся на те, щоб стати паном на своїй землі!

Світ очевидячки чекає, чи виявить український нарід таку силу й чи зуміє збудувати собі державу, завести в ній лад і порядок і їх удержати. Здається навіть, що де-кому в світі навіть приємно було-б, дехто тим навіть і щиро тішився би, коли-б так сталося.

Але даремно вже 4 роки світ на це чекає, а чекаючи даремно — розчаровується й зневірюється в державно-творчих силах українського народу, бо тимчасом вороги не сплять і трублять на ввесь світ, що у нас до того ані сили, ані хисту нема. Але Україна все-таки має бодай тінь якоїсь самостійности, нехай і в радянській формі. З тим фактом бодай Польща на підставі риського миру мусить вже тепер числитися. З того з часом може таки щось вийти, а це залежить зовсім од нас самих.

В якій мірі впливає все те, що на Україні діється на зовнішний світ, бачимо хоть би з того, що як-раз у пору, коли здавалося, що повстання на Україні має де-який успіх, почав у Відні виходити чийсь орґан в українській та французькій мовах, з котрого можна догадуватись, що Франція бажала-б собі бачити Україну незалежною — від московських большевиків, а зате в сфері впливів французько-польських. **Все те чужі, накинені нам орієнтації, на яких ми досі орієнтуючися й за якими вганяючися, втратили свою власну самостійну думку.**

На міжнароднім ґрунті справа наша стоїть отже досить погано. Зваживши це, що такий її поганий стан на міжнароднім ґрунті є тільки випливом її внутрішнього стану, мусимо сказати, що **ми самі тому винні.** До визволення українського народу з чужого ярма, до збудження його державної самостійности треба, щоб усі члени того народу були захоплені тою одною думкою й готові були за її переведення і життя своє віддати. **Одної думки, одного фронту в нас нема** й досі, по таких сумних досвідах. Це відноситься передовсім до еміґрації.

. . . .

В краю, як нам росказують, має бути ліпше. Нарід на Наддніпрянщині, кажуть, не визнає жадних партій, добре зорґанізований. Може, щось правди на тім і є, але всього того, що в тім напрямі зроблено, ще очевидячки замало. Як-раз читаємо, що **Ірляндці** здобули собі самостійність. Як то сталося, це ми знаємо, а хто не знає, нехай старається пізнати, бо **це наука для нас.** Одно стоїть ясно, як сонце, що **цього осягнули Ірляндці повною, безумовною згодою й єдністю народньою.** Така їх боротьба навіть супроти могучої Англії мусіла наконець увінчатися повним успіхом. Тільки таким чином осягнули і Чехи, і Поляки свою самостійність. У нас, пожалься Боже, до того ще далеко.

Але й ми вже де-чого навчилися. **Глибока віра в справедливість нашої справи зеднає нас усіх нарешті в один фронт, а тоді знайдемо в собі стільки сили, що перед нею жаден ворог не устоїться.** Я глибоко переконаний, що це станеться. **Нехай тільки всі наші люде доброї волі перш усього працюють у тім напрямі, щоб зеднати всі наші сили докупи в один фронт.** Бо що **воля народу, визволення народу з чужого ярма, державна самостійність народу дадуться добути тільки власними фізичними, моральними й духовими силами самого народу, — це для кожного з нас мусить нарешті бути річчю ясною, як сонце.**

Радянин.

ЗАХІДНІ УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ

(Специяльна кореспонденція „Свободи").

Риським миром установлено границю між Польщею і Україною. По стороні Польщі лишились, крім Галичини, Холмщина з Підляшем і Волинь з Поліссем. Риська гранична лінія відповідає більше-меньше тій лінії, яку провели передтим між Польщею й Україною петлюрівські дипльомати, договором з Польщею з 22. цвітня, 1920 року. Той договір відграничував Україну не тільки від Польщі, але й від Румунії, по ріці Дністрі, до Чорного моря. В сей спосіб по стороні Румунії лишалась Бесарабія і Буковина. Підкарпатська Русь, як відомо, зістала приділена до чесько-словацької республіки.

Таким способом відірвано від головного пня української етноґрафічної території величезний шмат землі, загальної простороні 167,035 квадратових кільометрів, з населеннем 11,127,000 голов, по обчисленням на 1915 рік; в тім 7,823,000 Українців, або 70,3%.

Сей коллекс українських земель на заході складається з двох груп: із земель бувшої австро-угорської монархії (Галичина, Буковина, Підкарпатська Русь) та зі земель бувшої російської імперії (Холщина з Підляшем, Волинь з Поліссем і Бесарабія) і розділені тепер між три середньо-европейські держави, які повстали на руїнах Австро-Угорщини і Росії (Польща, Чехо-Словаччина), або коштом тих держав поширились (Румунія).

Подаємо тут для орієнтації цифри про поодинокі частини обох груп західно-українських земель, та як вони розділені між згадані три держави.

I. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ БУВШОЇ АВСТРО-УГОРЩИНИ:

	Просторінь	Число населення	В тім Українців	Процент
Східна Галичина	55,000	5,379,000	4,001,000	74,4
Укр. часть Буковини	5,300	460,000	301,000	65,4
Підкарпатська Русь	14,700	569,000	441,000	77,5
	75,000	6,408,000	4,743,000	74,0

II. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ БУВШОЇ РОСІЇ:

	Просторінь	Число населення	В тім Українців	Процент
Холмщина-Підляше	24,456	1,542,000	932,000	60,5
Волинь-Полісся	50,579	2,157,000	1,722,000	80,0
Укр. часть Бесарабії	17,000	1,020,000	426,000	41,8
	92,035	4,719,000	3,080,000	65,5
Разом	167,035	11,127,000	7,823,000	70,3

Розділені сі землі між Польщею, Чехо-Словаччиною і Румунією в сей спосіб:

	Просторінь	Число населення	В тім Українців	Процент
ПОЛЬЩА:				
Східна Галичина	55,000	5,379,000	4,001,000	74,4
Холмщина-Підляше	24,456	1,542,000	932,000	60,5
Волинь-Полісся	50,579	2,157,000	1,722,000	80,0
	130,035	9,078,000	6,655,000	73,3
ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНА:				
Підкарпатська Русь	14,700	569,000	441,000	77,5
РУМУНІЯ:				
Укр. часть Буковини	5,300	460,000	301,000	65,4
Укр. часть Бесарабії	17,000	1,020,000	426,000	41,8
	22,300	1,480,000	727,000	49,0
Разом	167,035	11,127,000	7,823,000	70,3

Польща і Румунія захопили українські землі дорогою оружного захвату; Чехо-Словаччина — дорогою дипльоматичною, волею аліянтських держав. Але в однім і другім випадку не було на той захват згоди самого українського народу, який, в своїй західній частині, на езмлях бувшої Австро-Угорщини, проклямував свою власну державність, а західні землі бувшої Росії ще передтим належали до самостійної української держави на сході, у Києві.

І договір Петлюри з Поляками, і договір Поляків з большевиками були зроблені без згоди і волі українського народу і не можуть його обовязувати. Не мають вони також ніякої вартости з міжнароднього погляду, бо аліянтські держави, з волі яких повстала Польща і поширилась Румунія, риського договору не приняли до відома і справа східних границь Польщі (а також Румунії) досі є отвореною.

Але підписаний риським договором стан річий на українських землях істнував якийсь час перед заключенням того договору й істнує ось уже около року по тім, та мабуть ще якийсь час істнувати-ме. Мусить отже стати він вихідною точкою нашої національної політики на НАЙБЛИЗШІ ЧАСИ, відносно західних українських земель.

В центрі сих земель стоїть Східна Галичина, яка становить окрему, не порішену ще, державну проблему в міжнародній політиці. Як ся проблема буде остаточно розвязана, годі предсказати, але обовязком українських політичних чинників Наддністрянщини і Наддніпрянщини, а також обовязком політично думаючої української суспільности, при нагоді порішення справи Галичини, домагатись порішення державно-правного становища для ЦІЛОГО КОМПЛЄКСУ ЗАХІДНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

І в сім напрямі повинна бути розвинена відповідна дипльоматична акція на зверх та змобілізована опінія публична внутрі української суспільности.

Відень, 2. лютого, 1922.

А. В.

ПОЛЬСЬКИЙ КАТ — ЛЬВІВСЬКИМ ВОЄВОДОЮ.

Ілюстрація до слів польського міністра Довнаровіча: „не дразнити Українів".

(Від власного кореспондента).

В статті „Поляки знов говорять про українську Галичину" я писав Вам про промову польського міністра для внутрішніх справ Довнаровіча про українську Галичину. Між ин. польський міністер сказав, що польське правительство старається „не дразнити Українців".

Тепер подаю Вам ілюстрацію до сих слів польського міністра, щоб Ви побачили, як то польське правительство старається не дразнити Українців.

Вже за часів Австрії визначався як „польскі дзялач кресови" учитель учительської семинарії в Тернополи, **Станіслав Сроковскі.** Визначився очевидно тим, що проповідував польонізаційний похід на українські землі, вів перед у закладанню „шкулек", „охронек", „каплічек" і „косцюлкуф" на українськім Поділю і голосно кричав про потребу „нищеня гайдамакуф".

Коли в серпні 1919-го року польська армія заняла цілу українську Галичину, Станіслав Сроковскі, як відомий „дзялач кресови", написав у краківськім польськім щоденнім часописі „Нова Реформа" статтю про те, як Польща має поводитися з українським народом в завойованій українській Галичині.

В сій статті Станіслав Сроковскі подав ось-яку польську рецепту на винищенне Українців:

„Власним польським оружем виковуємо собі польську границю на сході. **Шибениця,** попереджена справедливим судом, мусить одначе зробити своє, хоч-би мали на ній повиснути тисячі".

Ось-що радив Станіслав Сроковскі на Українців: **шибениця для тисяч українського народу!**

Чому я про се оповідаю? Тому, бо власне вже після згаданих слів польського міністра про те, що не треба дразнити Українців, прийшла відомість, що дотеперішній львівський воєвода Грабовський має уступити **і на його місце має прийти власне Станіслав Сроковскі!**

Ось-як розуміє польське правительство: не дразнити Українців!

Так, що на львівського воєводу, який в теперішніх обставинах є паном життя і смерти українського народу, в окрузі львівського воєводства, призначує Поляка з інстинктами катя, Поляка, який знає на здавленне української боротьби за визволеннє, на знищеннє українського народу, тільки один спосіб: **„шибеницю, яка мусить зробити своє, хоч-би на ній мали повиснути тисячі".**

Коли Польща поділила українську Галичину на воєводства, які протест проти сього акту насильства впав вистріл молодого Федака, звернений до авта, де сидів начальник польської держави Пілсудський і львівський воєвода Грабовський.

Коли львівським воєводою стане Станіслав Сроковскі, нехай нікому не буде дивно, як також знайдеться инший молодий Федак, який дасть польському катови справедливу заплату за його рецепту: **шибеницю на Українців.**

В кождім раві так зробили би були Ірляндці.

Прага, 1. лютого, 1922.

Др. Михайло Лозинський.

ЗАПИСКИ

Україна бунтується проти Москви.

Телеграма з Москви доносить, що Україна і Кубань відмовились давати Москві хліба і заперечили їй ограблювати і так вже ограблене населенне.

Большевики повинні тепер похвалитись, що то „українське радянське правительство" виступило проти московської грабежі.

Звісна річ, що се так зване „українське" правительство в Харкові (не в Києві) є по своїм складі і по назначенню та по діяльности, — московське. Воно не має своєї волі, а є тільки сліпим орудєм Москви.

Але от воно виступає проти Москви...

Як се так?

Дуже просто. Так сказали зробити в Москві. Дерла Москва хліб з України, поки на Україні не повстав голод більший як в Московщині. А як не було вже що дерти, то Москалиска сказали так як лише Ляхи могли би сказати:

— Тепер даймо їм нагоду скористати з „автономії"! Нехай „совнарком" (совет народних комісарів) України оголосить, що вже більше не дасть Москві хліба.

І ріжні комісари Фелікси Кони, Безобразови і Аламазови оголошують се „в імени України".

Україна й поправді все була, є і буде проти московських грабежий. Вона виявила се проливом крови у тяжких безупинних боях. Тесаме виявили також українські кубанські козаки.

І сей кровавий протест **грабленого народу** має значінне, але не протест **комісарів-грабителів**, котрі радять Українцям замкнути шпихлір на колодку, як вже відтам вкрали збіже.

Хрунівство.

Ляхи видають свою ґазету в українській мові у Львові п. з. „Рідний Край", а редаґує її польський слуга Михайло Яцків.

Другу польську ґазету видають Ляхи в українській і французький мові п. м. „Україна — Ukraine" у Відні, якої редактором є якийсь Козакевич.

Ті польські ґазети в українській мові мають за завданне за польські шмарки поборювати Українське Правительство Петрушевича. Вони мають з усіх сил накидатись на Українське Правительство і все складати „ваяви", що др. Петрушевич і ціле Українське Правительство Галичини се збанкротована інтеліґенція, котра нікого не заступає, і котрої український нарід в Галичині не признає. Пілсудського і його уряду ті хрунівські ґазети не мають хвалити, але не можна їм його ані його уряду ганити, а радше загалом мають з „хитрости" про Пілсудського і його уряд мовчати.

Ті голоси тої нібито „української" преси польський уряд використовує і предкладає їх аліянтам яко „доказ", що українська громадська опінія в Галичині є за Польщею.

Не даром платить Польща міліони шмарок. За ті міліони хоче збирати плоди.

Тусаму хрунівську пропаганду хотіли Ляхи зачати серед Українців в Злучених Державах Америки, але, як досі, справа ішла дуже тяжко, а може боялись, що Українці такій пропаґанді скрутять вязи, отже зачали злодійською підпольною дорогою вишукувати хитких характерів серед Українців, котрі якнебудь беруть якусь участь в громадському життю серед Українців, щоб їх ужити до такої служби, на якій є Яцків у Львові і Козакевич у Відні.

Всі ті польські заходи, хочби які „хитрі", розібються через **українську свідомість в Америці.** Тут вже найбільше „хитра" польська політика не вдасться.

Український загал в Америці стоїть за повним визволом української Галичини з польського наїзду, а що наш нарід в Галичині на чолі своєї боротьби поставив дра Петрушевича і досі при ньому стоїть, — то й американські Українці підпирають його і його Правительство з усіх сил і цілою душею.

Американські Українці зуміють короткою дорогою зробити конець хрунівству, а свій вільний прапор піднесуть високо.

Як „визнавали" московські большевики самостійну Україну?

Пише про се канадійський тижневик „Український Голос" ось-так:

Про вартість російського „визнання" можна би богато говорити.

Наскільки нам відомо, совєтська Росія вже чотири рази визнала независимість України.

Перший раз визнала независимість України за Центральної Ради. Але се не перешкаджало їй вслід за визнаннем пійти на Україну війною і завоювати її для Росії.

Потім визнала Росія независимість України по приході Німців на Україну.

Відтак визнала совєтська Росія независимість України ще раз, як директорія повалила Скоропадського. Однакож знов рівночасно з визнаннем післала совєтська Росія свої війска завойовувати Україну.

Завоювавши Україну, совєтська Росія знов вважала за відповідне визнати її независимість під назвою Української Радянської Републики, але й сю независимість знехтувала.

„Независима" Україна є нині таксамо під чоботом Москви як за царських часів була під чоботом Петербурга. З численних натяків преси в послідних часах виходить, що Україна вже навіть номінально не є независима, тільки становить частину російської радянської „федерації".

А що сказати про независимість Грузії, Вірменії, Азербайджану? Независимість тих країв Росія визнала ще більше крикливо й остентаційно ніж независимість України, але як трафилась нагода, се не перешкодило російським „визнавцям" завоювати ті краї. Нині напевно знаємо, що навіть їх номінальна независимість є знесена. Російські „визнавці" навіть не маскуючися, злучили Грузію, Вірменію і Азержайджан з Росією і на тім конець.

Як совєтська Росія когось визнає, то се має якраз стільки вартости, що заява лиса, що він буде постити.

ДОПИСІ

КОГУС, Н. Й.

На виданне альбому староукраїнського мистецтва.

Попередно виказано $107.00; нові жертви: о. Василь Гегейчук, о. Дмитро Добротвор, о. Михайло Капець, о. Антін Лотович, п. Антін Пашук, о. Михайло Ґурянський, о. Евстахій Сидоряк і о. Нестор Дмитрів по $5.00; о. Мирон Данилович, о. Володимир Стех і п. Василь Коцюбинський по $2.00. — Разом $153.00.

Вислано: 3. грудня 1921 чеком ч. 2349070 $50.00; 3. грудня 1921 чеком ч. 2349080 $50.00; 23. лютого 1922 чеком число 2420020 $50.00; у мене лишається $3.00. — Разом $153.00.

о. Лев Чапельський.

—o—

КЛІВЛЕНД, О.

Українське діточе представленне.

Дня 5. лютого с. р. Укр. Молодечий Драматичний Кружок, який недавно зістав заснований зі старших шкільних дітий, відограв представленне п. заг. „Життє зле вихованої дитини", драму в 4-ох діях. Автором сеї драми є п. Йосиф Буката, місцевий дякоучитель.

Вже наперед рознеслась чутка, що шкільні діти приготовляються до вистави якоїсь красної та поучаючої драми. І в ден представлення вже перед означеним часом театральна галя Кореня була переповнена публикою.

І справді, вістка, яка була перед представленнем, показалась правдивою. Саме представленне дуже гарне і поучаюче а молоденькі актори вивязались зі своїх роль надсподівано добре, а були так підготовані, що помимо їх чотири і пів годинної гри, суфлєра не було.

Публика була так перенята сею виставою, що просила о повторенне її.

І дня 14. лютого с. р., висше згаданий кружок відіграв тусаму драму другий раз в галі церковній.

Слід подякувати п. Й. Букаті за написанне і вивченне так красної та поучаючої драми, а також і тим молоденьким аматорам, що так гарно вивчились.

Самий наголовок висше згаданої драми повинен заохотити драм. кружки до виставлення її на сцені, а користь як матеріяльна так і моральна певно буде велика.

Гість.

—o—

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Свято Івана Франка.

В нас Українців вкорінився звичай, що всякий концерт, або представленне підноситься в часописах під небеса нехай би воно хоть як випало. Подекуди й рація, бо нашу молодь треба заохотити до чогось гарнійшого, ідеальнійшого. А коли-ж це станеться, тоді легкою критикою мож направити всякі хиби та помилки. На тім місци хочу власне, що дійсно заслугує на похвалу похвалити, а що ні, не поскуплю слів критики. Случайно якось випало мені бути на концерті Івана Франка, яке устроювало співацьке тов. ім. Лисенка в Йонкерс, Н. Й., 4. лютого ц. р. Приходжу на простору галю, застаю споре число публики так старших як і молодших. Одні гуторять: старші зі старшими, молодші з молодшими, а дітвора скаче по гали так, що аж порох в чотири клуби збивається. За доброї пів години підноситься занавіса. По правім боці сцени пишається образ прикрашений Івана Франка, якого журливе лице глядить на присутних. По середині сцени уставлений хор Лисенка під управою д. М. Фатюка, який відспівав американський і український гимн.

Дальше слідувало вступне слово, про яке згадаю при кінци. Щоби не розводитися надто довго, обговорю усі хорові точки разом. Мішаний хор виповнив 5-ту точку (Пробудися, встань народе), 12-ту точку (Бандура) і 14-ту точку (Коломийки). Усі точки випали бездоганно. Шкільна дітвора відспівала чотири точки досить трудні на причуд гарно. Слідно було велике зіспіванне і вишколенне так хору мішаного як й хору дітого. Модульованне тонів від найтонкійших „pianissimo" до найгрімкійших „ff". Поодинокі голоси не вибивалися ніколи коштом загальної гармонії, лиш хор заєдно, мимо того, що прим. сопрани були незвичайно сильні, а баси троха слабші, тримався на уровени милозвучної гармонії. Хто знає, кілько то треба положити труду і праці над вишколеннем такого хору, той мусить безперечно признати заслуги місцевого дякоучителя д. М. Фатюка. Честь і слава нехай буде його заслузі.

Вельми гарно і з чуттєм віддеклямував д. П. Головка дек. „Україно, рідний краю", за що дістав бурю оплесків.

Були ще й другі декламації та дуети які випали досить добре. При кінци мушу згадати про вступне слово. Вступне слово було виголошене про житя і діяльність Івана Франка дуже річево та гарно, але на жаль не було докінчене. Я до днесь жалую, що не міг його вислухати цілого, а то длятого, що публика концертова не дописала. Крик, галас, скаканне по лавках дітвори без кінця так, що шановний бесідник в половині своєї промови мусів сказати: „Іван Франко жив, жив і вмер", та опустив сцену. Такого заховання як на тім концерті, я ще ніде не бачив. Кілька слів моєї щирої критики най буде на будуче пересторогою, що на концерті така поведінка не водиться.

Щирий гість.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ

МОСКОВСЬКИЙ ГОРОД

НА ЗАПОРОЖУ.

Оповіданне з другої половини 17-сотих років.

(Продовженнє).

(11)

Батюк вхопив збанок і поналивав до кухлів. Параня метнулася до комори і принесла миску з мясивом. Полковник вихилив кухоль, закусив і став оповідати.

— Вчера, сидимо під хатою і чуємо, в степу від пасіки гавкає пес. Озираюся і бачу, що всі домашні собаки коло хати. І вони почули гавкіт в степу, та пустилися на зустріч. По хвили тічня була назад. Наперед гнав, виваливши язик, наш Босий, сторож пасіки. Надбіг, скочив до мене, лапами сперся о груди і став язиком сягати до мого рота. Відтак заскавулів і пустився назад на втікача, в сторону пасіки. Яких двіста кроків від нас задержався, замаяв хвостом, заскавулів і знов пігнав дальше. По хвили задержався, заскавулів і знов гнав дальше в степ.

— „Сказилася собака, чи що? замітив син.

— Пес знов станув. То маяв хвостом, то скавулів, та дивився, раз на нас, раз в сторону пасіки.

— „Не сказився", кажу, „а мабуть кличе нас до пасіки. Щось там мусіло статися... Сідлай коні, я йду по рушницю для мене і для тебе".

— Коли я вийшов з рушницями, Босий був назад коло хати. Скавулів і робив скоки в сторону пасіки. Побачивши, що сідаємо на коні, задзявкав радісно і пігнав мов вітер. Ми ... жалися у віддалену мушкетного стрілу, пускаючи насамперед самого пса. Пес щез в пасіці і по хвили заскавулів так прикро, що нам начеб хто над вухом нігтем по шклі шарнув. Босий вибіг з пасіки, задзявкав до нас і знов щез в пасіці. Гукаємо, ніхто не обзивається. З мушкетами готовими до стрілу входимо в пасіку та йдемо за собакою до колоди, на котрій пасічник любив грітися до сонця. Тепер той фотель був порожний. Пес заскавулів, пошниряв носом по земли, побіг дальше і завів нас до... свіжої могили. Пасічника ми не знайшли... Здогадалися, що то його могила.

— „Але хто його похоронив?" спитав син. „І чи вмер він своєю смертію, чи може з руки якого душогуба? Се друге певнійше, бо що хтось тут був, свідчить могила".

— Ми стали пасіку перетрушувати. Спершу ліпянку і знайшли доказ, що в пасіці були рабівники, бо прича була розбита. Чи злодій взяв що, не знаю. Богато не міг забрати, бо нічого цінного там не було. Хиба харчів міг взяти. Але, як взяв, то не всьо. Ми знайшли муку, троха каші й солонини. Що нас більше здивувало, то знайдений нами мушкет, котрого перед ше в пасіці не було. Ми дали Босому понюхати мушкет і сліди видоптані коло могили. Він вибіг з пасіки і пігнав у ...

— То сей чоловік, — сказав Батюк, вказуючи на Ухача, — заблудив до вашої пасіки, знайшов пасічника вже небіжчиком і похоронив його. Прича розбита, бо він взяв з неї дошку, щоби нею прикрити покійника. Мушкет украдений Москалям лишив у пасіці і приблудив до мене. А тепер послухайте, яку він прислугу зробив нам. Приніс дуже прикру новину, що в лісі, пару годин дороги за сим місцем, де сходяться два яри, один від балки, що за вашим хутором, Москалі будують город для себе й для Сербів.

Батюк переповів коротко все те, що чув від Ухача. Рада над питаннем, що робити, була коротка. Порішено, що завтра син полковника, не вертаючи домів, розставними кіньми разом з Ухачем до Січи сповістити старшину про роботу Москалів. Ухач згодився їхати під умовою, що Батюк пішле одного свого чабана до його рідні, сповістити її, що він сам щасливо видобувся з неволі, та що незабаром і син буде вільний.

— Заки наша старшина в Січи щось порішить і зарядить в сій справі, — промовив Батюк — я ґадаю, добре було би стягнути паланочних козаків, кілько їх буде під рукою і обставити Москалів, бодай здалека, стежами, що їх пильнували би.

— Зроблю се, — відповів полковник. — Але, — додав, до Ухача, що вже відходив лягати спати, бо перед ним стелилася дорога — чи не знаєш ти, якого отамана мають сі Москалі, і хто їх сюди привів? Сумніваюся, чи вони самі так добре знали степ.

— Отамана, як не помиляюся, кличуть Николай Кирилович Филемонов... Їх провідником був якийсь Калмик.

Полковник, його син, Батюк і Параня схопилися на рівні ноги. Всі заніміли... Лише скидали на себе очима. Полковник насупив брови і поблід.

... крикнув полковник. — Филемонов? Калмик проводив? Який Калмик?

Полковник сів. Рясний піт скочувався йому з чола, по висках, по вусах.

— Як його звуть, того Калмика, не знаю. Але що Калмик, присягну, бо лице калмицьке. Лише, або щось попсувалося між ним і майором Филемоновом, коли прийшли на місце, або Калмик вів Москалів поневолі. Зараз, як тільки зайшли на місце, себто, коли провідник вже не був потрібний, Москалі забили Калмика в диби... Закували йому й ноги й руки.

— Филемонов, — бурмотів полковник. — Наш добрий знакомий.

— Нерозлучним треба дати знати! — вмішалася Параня. — Вони за ним вже кілька літ розщибаються.

— Коли сей Филемонов тут, — звернувся полковник до Батюка — то ми самі мусимо щось вимірковати для обезпечення родин, ще заки щонебудь прийде з Січи. Коли Филемонов дістав був від моєї Марти гарбуза, попращав її словами: „А ти таки будеш моя... суко! І тамта сука буде моя!" Тепер, коли він під нашим боком і має війською погрозу. Як не будемо пильнуватися. Мусимо добре відгородити наші хутори від табору Москалів, щоби нечайно не наскочили.

— Гадаю, що найліпше буде зробити так. Як би йому повелося пробити лінію, яку розставимо між ним і нами, то він навідаєся насамперед до вас, бо ви близший до него і ваша дівка вжалила його болючійше, ніж моя. Через те й добре було би, щоби шуліка, дібравшися до гнізда, не знайшов там птички. Моя хата дальшеа від него і оборонніша. Се мала фортеця. Приведіть Марту до мене. Щоби скорше оперізати Москалів нашими стежами, зараз скажу чабанам понідпалювати фігури в степу. До рана збе... руться у вас всі козаки сего кута.

— Батько добре радить... Приведіть Марту до нас, — просила Параня.

Полковник подумав хвилю.

— Добре. Так справді буде найліпше. Зразу я гадав переночувати у вас. Але тепер, маючи ваші запросини для Марти, вертаю зараз і рано буду тут з Мартою... Чи то наш Аюкай, чи який инший Калмик? — звернувся по хвили намислу до Батюка. — Се цікаво би знати. Сего степу самі Запорожці добре не знають, то звідки знав би його чужий Калмик?! То якась нечиста, в кождім разі неясна, загадочна справа.

— Ухач казав, — замітив Батюк, — що Филемонов сего Калмика, а свого провідника забив у диби, як лише довів його на місце. З сего виходило би, що той Калмик вів Москалів поневолі. Виходило би на таке, що Филемонов боявся, щоби Калмик не втік, або иншим способом не зрадив тайни... Кому? Лише нам!

• • •

Ще зо три версти і будемо в Січи, — сказав Чмеленко до свого товариша Ухача, звертаючи коня на доріжку, що вела зі степу в ліс.

— То в кошового будемо саме досвіта, так як нам приказав полковник, — замітив Ухач, прибраний Батюком в козачий одяг. — Богу дякувати, що вже кінець. Я д отакої довгої дороги верхом не привик. Геть відпарив грішне тіло. Пече, псякров. Вже й міняю. То одною половинкою сиджу, то другою... не помагає. Щоби так тих Москалів пекло... і з заду і з переду... із верха і у нутрі!

— Привикнеш небоже... Як пустишся на козачий промисел, то вичиниш собі шкіру так, що ствердне наче підошва тих чобіт, що Москалі стягли з твоїх ніг.

— А стягло би й їх ніг, але їхню шкіру! Я дуже радо вичинив би шкіру з майора Филемонова і дав зробити собі чоботи. І вичиню ту шкіру, бігме вичиню! Я його мушу дістати у руки й дістану.

— Є таких більше, що полюють на його шкіру... Ще почубитеся...

— Стій! З коня! — крикнув хтось у лісі, коли вони наблизилися до него на яких двіста кроків. З ліса виступили проти них чотири козаки: два верхові, два піші. Була се одна із сторожий розставлених кругом Січи.

— На, маєш! — звернувся Чмеленко до першого верхового, подаючи йому папір. — Ми від калміюського полковника до кошового з важним і пильним ділом. Не спиняйте нас!

Тамтой, глянув лиш на папір, віддав його і крикнув:

— За мною! Сам проведу вас через всі сторожі аж до кошового, щоби вас по дорозі не здержували.

Пустилися трухцем. Між ними і Січию була ще одна сторожа. При вході до укріпленого города ще одна. Сі сторожі вже не здержували гонців, бо бачили, що веде їх сам отаман всіх сторожий. Перед хатою кошового сказали їм, що Калнишевський ще спить. Козакови, що привів їх, вільно було входити до кошового в кождій порі, бо він пильнував Січи через цілу ніч, аж доки не зійде сонце. Взяв від Чмеленка письмо паланочного полковника, увійшов до хати кошового і заковтав у двері його спальні. По хвили вийшов і казав увійти обом гонцям. Кошовий привитав їх сидячи на ліжку.

— Коли се така важна справа, — промовив до Чмеленка, — що ти аж казав збудити мене, я не хотів, щоби ти ждав, заки я зодягнуся. Тому я казав прикликати тебе, хоч ще не виліз зпід перини... Не ґадай, що се справді перина. То лише так кажеся... Отже... з чим тебе вислав пан полковник, твій батько? Гадаю, що сам здоров?

— Здоров, батьку отамане... Та не здорово в його паланці. Влізли Москалі і будують город. З сим я до вас. Отсей чоловік, що зі мною приїхав, доочний свідок. Всьо бачив власними очима, бо був там...

(Дальше буде).

ГОСПОДАРСЬКІ ВІДНОСИНИ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

Українська Галичина більша ніж Швайцарія, Голяндія або Данія:

Населення численнійше ніж в Болгарії, Греції або Норвегії.

Простір лісів 1,450.000 гектарів (26.2%) є більший як у Злученім Королівстві Великої Британії, Швайцарії і инших.

Виїмково великий приріст дерева, праліси в Карпатах. Річна продукція 6 і пів міліонів кубічних метрів можлива без ушкодження деревного стану. Дотеперішня продукція (перед 1914. р.) 60,000,000 м. з цього понад 1,000.000 м. будівельного дерева вивезено.

Рибники, 20.800 гектарів ставів, тепер по найбільшій части занедбаних, але придатних дуже для раціональної годівлі риб.

Рільництво. Поверхня ріллі обнимає 2,605.000 гектарів, це є більше нж в Бельгії, Голяндії і Швайцарії разом (із загальної поверхні тільки 47%). Вона може в дуже короткім часі без трудности підвисшитися до 3,600.000 гектарів.

Продукція виносила пересічно (1905—1914).

пшениця	4,656.446	метр. сотн.
окріш	4.295	" "
жито	4,627.216	" "
ячмінь	2,582.544	" "
овес	4.589.932	" "
мішані рослини	5.258	" "
кукурудза	837.290	" "
гречка	532.444	" "
просо	163.929	" "
Разом збіжа	17,998.354	метр. сотн.
стручкових ярин	1.089.906	" "
бараболі	40,296.809	" "
Разом	59,385.069	метр. сотн.

Ті числа продукції скоро зростали ізза уліпшених метод управи і штучних навозів безпосередно перед війною. По пацифікації краю можуть вони осягнути небавком подвійну, а в однім десятилітю потрійну висоту. (Прихід на однім гектарі пшениці є в Голяндії 34.5 гл. річно, в Галичині тільки 11.8 метр. сотн. мимо урожайного чорнозему). Великі вигляди для млинарського промислу, сухарів, макаронів і т. п. фабрикації.

Городництво й садівництво мають з причини корисного підсоння і землі найкращі вигляди. 91.000 гекторів садів.

Промислових ростин продукувала Галичина до 1914. р. пересічно 1,500.000 метр. сотн. Найважнійшими є цукрові бураки (0.9 міл. метр. сотн.), для яких продукції надається знаменито галицький чорнозем. В Галичині перепиняла австрійська та польська господарська політика розвій цукроварного промислу. Які вигляди має цукровий промисл в Галичині, показує обставина, що не така то дуже велика київська губернія доставляла річно в давній Росії 6,000.000 метр. сотн. цукру (1910). Рівнож великі вигляди має управа тютюну. Річна продукція Галичини виносила 33,937 метр. сотн. Рівно велика українська губернія Полтава з такою самою землею і підсоннєм продукувала понад 200.000 метр. сотн. тютюну. Велике значіннє має рівнож продукція лену й конопель, яка покриває потреби краю і має велику можливість розвою. Рівнож велике значіннє має управа жита й картофель в ціли палення горівки. 600 горілень Галичини доставляли (1910) понад 500.000 гектолітрів алькоголю знаної якости. Галицькі горілки є зовсім справедливо відомі в середній і східній Европі.

Годівля худоби. Галичина розпоряджала в 1910. році до 4,000.000 худоби (з цього 700.000 коней, 1,600.000 рогатої худоби, понад 300.000 овець і кіз, понад 1,300.000 свиний) і 8,000.000 штук дробу. Галичина має 700.000 гектарів левад і 500.000 гектарів пасовиск, в тім полонини в Карпатах, які є далеко богатші чим швайцарські або тирольські Альпи. Вона продукує 70,000.000 q паші. Супроти цього має багато вигляду молочарство, продукція худоби на заріз, експорт мяса, товщу і шкір в Галичині. Експорт дробу і яєць помимо теперішньої рабункової польської господарки знова починає розвиватися.

Годівля пчіл мала в 1910. році понад 285.074 уліїв і продукувала річно понад 25.000 метр. сотн. меду й воск.

Продукція нафти від десятиліть занедбана через польську лиху господарку, але повна виглядів. Нафтових піль 10.000 км. Дві полоси: західна (Борислав) дає земний віск і нафту, східна (коло Станиславова й Коломиї) бензинові олії.

Продукція 1909 — 20.7 міл. метр. сотн. річно
" 1910—17.6 " " " "
" 1911—14.6 " " " "
" 1912—11.9 " " " "
" 1913—11.2 " " " "
" 1920— 5.0 " " " "

Модерна, на більшу скалю переведена господарка може піднести в двох, трьох роках продукцію нафти в Галичині знова до стану 1909. р.

Сіль. Колись 92 копалень соли й саліп. Тепер лише 9 салін з 1,000.000 метр. соли. продукції кухонної соли. Поклади камінної соли в Стебнику коло Дрогобича богатші ніж поклади у Величці.

Вапневі соли коло Болехова, Калуша і т. д. ледви почато копати. Дотеперішня продукція дуже мала (1906—83.000 метр. сотн.). Поклади вапневої соли дуже великі й моглиб доставляти міліони метричних сотнарів річно.

Водні сили Галичини виносять понад 500.000 коней, і моглиби при належнім вихіснуванню через десятки літ покрити запотрібованнє цілого фабричного промислу.

Водні дороги: Сян, Буг, Дністер, Прут. Проектована будова каналу Сян-Дністер. Велике значіннє для середноземного водного руху зі Східною Европою.

Зелізниці. Дотеперішня зелізнича сіть обнимає 300 км. шляхової довготи; є досить незручно зложена (стратегічні огляди й особиста вигода попередніх володарів). Конечна потреба нових зелізничих шляхів, особливо для получення з Чехословаччиною ізза транзитового руху: Середня Европа — Україна і Росія. Найважнійші зелізничі шляхи, які належалоб побудувати в найблищій майбутности, є:

1. Львів — Дрогобич — Східниця — Турка (Сянки), в ціли кращого получення нафтової области зі столицею краю та використування лісів.

2. Перемишль — Сянік — Дукля Вардіїв, в цілі короткого получення з Кошицько — Одербергською зелізницею і піднесення транзитової торговлі Чехословаччини зі Східною Европою.

3. Долина — Вишків — Густ, в цілі експльоатації лісів і утвореня нового получення з Підкарпатською Україною.

4. Яворів — Ярослав, в цілі сотворення нового получення з Польщею.

5. Підгайці — Монастириська — Теребовля, в цілі ліпшого використання богатих рільничих просторів Поділля.

6. Товмач — Городенка, в цілі відтворення Покуття.

7. Коломия — Кути — Жабє — Ворохта, в цілі відтворення гуцульських лісів і місцевостей хову худоби.

Монополі:

Монополь управи тютюну. Річний прихід 1915/16. р. 44,-000.000 золотих корон.

Монополь соли. Річний прихід 12,000.000 золотих корон.

Монополь горілки. Річний прихід 100,000.000 золотих корон.

Монополь цукру. Приблизний річний прихід 10,000.000 золотих корон.

Монополь сірок. Приблизний річний прихід 5,000.000 золотих корон.

ПРОСЬБА О СКЛАДКУ
на Народний Дім в Бертешеві, пов. Бібрка.

Підписаний Комітет одержав письмо зі старого краю, у котрім просять нас наші знакомі люди, щоби допомогчи їм відбудувати Народний Дім у селі Бертешеві, пов. Бібрка. Як це є відомо нашим односільчанам, у нас вже був Народний Дім, який купили від Жидів, а у якім поміщувалася читальня „Просвіти", громадська крамниця, тов. Запорожська Січ і кружок „Сільського Господаря". Цей дім знищили Москалі в 1914 р.

Наші народні товариства не мають тепер ніякого місця, проте порішили, щоби збудувати новий дім. Але наша громада дуже зубожіла і для того віднеслася до нас, в Америці, щоби ми їм у тім важнім ділі помогли. Відчуваючи велику вагу Народного Дому у народній роботі не тільки для Бертешева, але і для сусідних сіл, ми тут, в Дітройт, зібралися на пораду і вибрали їд тій цілі Комітет для збирання жертв. Головою Комітету вибрано І. Комаринського, В. Чмира касієром, С. Франкова секретарем. До контрольної комісії вибрано Гр. Франкова і Теод. Гацу. Досі зложили на сю ціль: І. Комаринський, В. Чмир, С. Франків, Т. Гапа, П. Комаринський, А. Комаринський, А. Чмир, С. Длуда, Г. Чмир, Н. Дворчин і М. Німа по $10.00. — Разом $110.00. Кождий бачить, що ця сума за мала на це число наших людий, яке перебуває в Америці. Просимо проте усіх краянів, які походять із Бертешева, Девятник, Ятвячів та Юськівців, щоби відгукнулися на наш поклик і прислали на наші руки свої жертви на Народний Дім в Бертешеві.

Разом із грішми просимо присилати свої фотографії, котрі відошлемо до краю, щоби на вічну память були порозміщувані на стінах нового дому, як добродії основателі.

Стефан Франків, секретар,
3849 Martin St., Detroit, Mich.

ПРИМІТКА РЕДАКЦІЇ:

Ми звертаємо еще раз увагу усіх, що усякі жертви до краю найлучше посилати через „Свободу". Тоді ми маємо певність, що гроші зістали вислані точно і безпечно — що дійдуть до рук.

49,53,57

ПРОСЬБА О ПОМІЧ ДЛЯ СИРІТ В ГАЛИЧИНІ.

До Хвальної Редакції „Свободи".

Монастир Сестер Василіянок в Погоні, почта Тисмениця, Галичина, що удержує сирітський захист для круглих сиріт, знаходячись в крайній матеріяльній нужді, звертається через Хвальну Редакцію до милосерних серць з горячою просьбою о ласкавий даток на захист, **щоби не треба було з конечности розпускати сиріток по під чужі, непривітні плоти.** Просимо зрозуміти, що звертаємося послідні і то в крайній конечности.

З глибоким поклоном

ЗА МОНАСТИ С. ВАСИЛІЯНОК В ПОГОНІ, п. ТИСМЕНИЦЯ, СХІДНА ГАЛИЧИНА:

С. Панкратія, настоятелька.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

П. Л., Ґрейт Медовс, Н. Дж. — Маєте праву, що вже крайний час, щоби і Українці у вашій місцевости закупили бонди національної позички. Не ждіть на нікого, а зачніть діло самі.

Українець із Черниховець. — Помістимо радо Вашу оборону черниховських емігрантів, але пришліть докладний спис хто, коли і кілько зложив на оборону рідного краю. У Вашім письмі не є це ясно зложене. Черниховці здавен звісні яко патріотична громада і ми не сумніваємось, що емігранти з Черниховець, які перебувають в Америці, ніколи не забудуть за свій обовязок для вітчини.

С. О., Филаделфія, Па. — Ніхто не береться боронити Жидів, бо вони нічиєї оборони не потребують. Вони уміють подбати самі за себе. Ваша думка, що Ляхів треба прогнати силою, дуже славна, але сповниться аж в будуччині. Покищо треба думати, щоби ту силу створити. А вертаючи ще раз до жидівської справи, вкажемо вам, що за царя було у Росії чимало хрещених Євреїв — для бизнесу.

П. Я., Ембридж, Па. — По нинішній день Нігри у Африці не вірять і не знають, що земля обертається і кружить довкола сонця. По нинішній день є наші темняки, що не признають України. Шкода тих гроший, що батько видав на школу того „єгомосця".

М. С., Палмертон, Па. — Правда Ваша, що не пора спати тепер, коли увесь нарід стогне у ненависнім ярмі. Але най Ваша „трійця" розбудить сплячих та приведе усіх Українців в Палмертоні до національного боєвого фронту.

Н. Я., Вілтон, Н. Д. — Тільки єдностю і роботою добудемо Україну. Вповні годимося із цею думкою.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ